

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Pohdintavaihe: Euroopan unionista käytävän keskustelun rakenne, aiheet ja arviointikehys”

(2006/C 28/08)

Euroopan parlamentti päätti 6. syyskuuta 2005 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytään Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta *Pohdintavaihe: Euroopan unionista käytävän keskustelun rakenne, aiheet ja arviointikehys*.

Komitea päätti työjärjestyksensä 19 artiklan 1 kohdan nojalla muodostaa alakomitean valmistelemaan lausuntoa.

Asian valmistelusta vastannut ”Pohdintavaihe: EU:sta käytävä keskustelu” -alakomitea antoi lausuntonsa 13. lokakuuta 2005. Esittelijä oli Jillian **van Turnhout**.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 26.–27. lokakuuta 2005 pitämässään 421. täysistunnossa (lokakuun 26. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 130 ääntä puolesta ja 3 vastaan 3:n pidättyessä äänestämästä.

1. Peruslogiikka ja analyysit säilyvät ennallaan

1.1 Logiikka ja analyysit, joiden perusteella ETSK:n hyväksyi perustuslakisopimusta puoltavan lausuntonsa suurella äänen enemmistöllä (28. lokakuuta 2004), eivät ole muuttuneet eivätkä siten myöskään samassa yhteydessä muotoillut perustelut ja suositukset. Komitea katsoo, että perustuslakisopimuksen ratifiointiprosessin oikut vahvistavat komitean kantojen paikkansapitävyyden.

1.2 Esimerkiksi Ranskan ja Alankomaiden kansanäänestystulokset osoittavat, että jäsenvaltioiden ja EU:n toimielinten tiedottaminen Eurooppa-asioista, siitä mitä unioni on ja miten se rakentavaa kompromisseja, on ollut puutteellista. Lisäksi ne ilmentävät kuilua kansalaisten ja EU-hankkeen välillä. Tämä kuilu ei varmaankaan ole pelkästään edellä mainittujen maiden erityispiirre, eikä pelkästään tiedotukseen tai suhdanteeseen liittyvä, vaan se kyseenalaistaa itse kompromissin luonteen ja siten sen rakentamistavan.

1.3 On tarpeen muistaa ”selkeät viestit”, jotka komitean lokakuussa 2004 antaman lausunnon mukaan olisi välitettävä kansalaisyhteiskunnalle:

- Eurooppa-valmistelukunta menettelytapana on edistysaskel Euroopan rakennustyön demokratisoimisessa
- Sopimus Euroopan perustuslaista on ”vallankumous” Euroopan rakennustyön historiassa
- luodaan entistä demokraattisempi unioni, jossa tunnustetaan kansalaiset Euroopan rakennustyön täysivaltaisiksi toimijoiksi
- unionissa suojellaan aiempaa paremmin sen kansalaisten perusoikeuksia
- unioni voi menettelytapansa ja politiikkojensa ansiosta vastata kansalaisten odotuksiin.

1.4 Vaikka perustuslakisopimuksessa on puutteita, joita komiteakin korosti, ETSK kannattaa voimakkaasti sitä, että Eu-

roopan kansalaisyhteiskunta saadaan tukemaan perustuslakisopimuksen saavutuksia, jotta mainitut puutteet saadaan korjattua.

1.5 Komitean havaitsemiin puutteisiin kuuluvat seuraavat:

- sopimuksesta puuttuvat operatiiviset määräykset osallistavan demokratian periaatteen toteuttamiseksi
- sopimuksesta puuttuvat määräykset, joissa tunnustetaan järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan rooli toissijaisuusperiaatteen soveltamisessa
- talous- ja työllisyyspolitiikan alan unionitason hallinto on heikkoa, eikä perustuslakisopimuksessa ole määräyksiä, joiden mukaan Euroopan parlamenttia ja ETSK:ta olisi kuuluttava aloista, jotka koskevat ensisijaisesti kansalaisyhteiskunnan toimijoita.

1.6 Komitea katsoo, että kaikki kyseiset havainnot ovat edelleen olennaisia ja pitävät paikkansa. Lokakuussa 2004 antamassaan lausunnon komitea kannatti voimakkaasti perustuslakisopimuksen ratifiointia sekä sitä, että EU:n kansalaisille on tarpeen kertoa perustuslakia koskevalla sopimuksella saavutettavasta demokraattisesta edistyksestä ja sen eduista.

1.7 Ratifiointiprosessin yhteydessä käydyt keskustelut osoittivat jälleen, että yksi Euroopan unionin tärkeimmistä haasteista on kysymys siitä, kuinka säilyttää ja taata kasvu, työllisyys ja hyvinvointi nykyisille ja tuleville sukupolville. Kuten tuorein Eurobarometri-tutkimus (Eurobarometri 63, syyskuu 2005) osoittaa, kysymys on EU:n kansalaisten keskeisin huolenaihe.

1.8 Haasteeseen vastaamisen keskeinen elementti on löydettävissä Lissabonin strategiassa asetetuista tavoitteista, sellaisina kuin valtion- tai hallitusten päämiehet ne määrittivät vuonna 2000. Strategia tarjoaa konkreettisen näkemyksen eurooppalaisen yhteiskunnan tulevaisuudesta.

1.9 On kuitenkin tunnustettava, että huolimatta EU-tasolla viiden vuoden aikana käydyistä intensiivisistä keskusteluista tulokset ovat tähän mennessä olleet pettymyksiä, ja strategian täytäntöönpano on ollut puutteellista.

1.10 ”Kiistämättömien saavutusten rinnalla havaitaan myös selkeitä puutteita ja viivästyksiä”, Eurooppa-neuvosto totesi maaliskuussa 2005. Puutteiden ja viivästyksien taustalla voi olla monta syytä, mutta useimmat hyväksynevät seuraavat kaksi huomiota:

- Strategia on liian abstrakti. Sillä ei ole ihmisille ja elinkeinoelämälle näkyviä seurauksia. Yleisessä mielipiteessä ei eroteta toisistaan globalisaation, EU:n politiikan ja kansallisen politiikan vaikutuksia elämään ja työoloihin.
- Prosessin strategia suuntautuu edelleen ylhäältä alas. Järjestyneen kansalaisyhteiskunnan osallistuminen on ollut liian vähäistä. Joissain jäsenvaltioissa strategia on monille asianosaisille sidosryhmille osittain tuntematon. Minkäänlaista aitoa kuulemistä ei näytä pidetyn, ei ainakaan osana tutkimuksen ja koulutuksen avointa koordinoitumista.

1.11 Maaliskuussa 2005 kokoontunut Eurooppa-neuvoston korosti kokouksessaan eritoten sitä, että kansalaisyhteiskunnan on omaksuttava Lissabonin strategian tavoitteet ja osallistuttava niihin aktiivisesti.

1.12 Tässä yhteydessä on erityisen selvää, että eurooppalaisen yhteiskunta- ja sosiaalisen mallin tulevaisuus riippuu Lissabonin strategian tavoitteiden toteutumisesta. Yhteiskuntamalli on eurooppalaisten yhteisen identiteetin perusosa ja kansalaiset samastuvat siihen voimakkaasti. Haasteena ei siten ole niinkään perustuslakiosuuden tulevaisuus, vaikka se onkin tärkeä, vaan se, miten luoda olosuhteet, joissa EU:n kansalaiset voivat omaksua uudelleen Eurooppa-hankkeen yhteisen yhteiskuntaa koskevan näkemyksen perusteella.

1.13 Tästä syystä komitea tarkastelee lokakuussa 2004 antamassaan lausunnossa perustuslakiosuudesta ja Lissabonin strategiaa yhdessä ja toteaa, että

”Lissabonin strategia tulisi ottaa esille keskusteluissa, koska se tarjoaa tulevaisuudennäkymän jokaiselle unionin kansalaiselle: kilpailukyky, täystyöllisyys, tiedonjako, inhimilliseen pääomaan sijoittaminen ja kasvu, mutta myös elinympäristön ja elämisen tason säilyttäminen kestävän kehityksen avulla.”

2. Takaisin raiteille — osallistavan demokratian avulla muodostettu yhteinen näkemys

2.1 Euroopan unionia kohtaavien haasteiden ratkaisemiseksi Euroopan integraatioprosessin oikeutus on uudistettava, siten että se perustuu uuteen demokraattista toimintaa koskevaan käsitykseen, jossa kansalaisyhteiskunnalle ja sitä edustaville elimille annetaan ratkaiseva rooli.

2.2 Kansalaisyhteiskunnan osallistuminen julkiseen päätöksentekoon on olennainen väline EU:n toimielinten ja toimien demokraattisen oikeutuksen vahvistamiseksi. Se on vieläkin tärkeämpi elementti, kun ajatellaan yhteisen näkemyksen muodostamista ”Euroopan” tarkoituksesta ja suunnasta ja siten uutta yksimielisyyttä, jonka pohjalta olisi mahdollista jatkaa Euroopan integraatioprosessia sekä määrittellä ja toteuttaa huomisen Eurooppa -hanke, joka vastaa entistä paremmin kansalaisten odotuksia.

2.3 Euroopan unionin toimielinten ja jäsenvaltioiden on edistettävä aitoa toissijaisuuskulttuuria, joka kattaa eri hallintotason lisäksi myös yhteiskunnan eri osatekijät ja osoittaa EU:n kansalaisille, että EU toimii vain silloin, kun se voi tarjota selvää lisäarvoa, ja kunnioittaa toiminnassaan lainsäädännön parantamisen periaatetta.

2.4 Tuoreimpien Eurobarometri-tulosten mukaan 53 prosenttia vastanneista uskoi, ettei voinut vaikuttaa Euroopan unioniin. Vain 38 prosenttia uskoi asian olevan päinvastoin.

2.5 Tulokset osoittavat, että on kehitettävä ja käytettävä välineitä, joiden avulla EU:n kansalaiset voivat osallistua täysimääräisesti laajentunutta EU:ta koskevan hankkeen määrittelyyn. Hankkeella olisi oltava todellinen sisältö ja sen olisi rohkaistava kansalaisia tukemaan Euroopan integraatioprosessia ja samastumaan siihen.

2.6 Tässä yhteydessä olisi korostettava sitä, että Euroopan unionin demokraattinen oikeutus perustuu sen toimielinten toimivallan ja vastuun selkeään määrittelyyn. Se tarkoittaa myös, että

- toimielimet nauttivat yleistä luottamusta ja voivat tukeutua siihen, että kansalaiset ovat vahvasti sitoutuneet Eurooppa-hankeeseen
- kansalaisten aktiivinen osallistuminen demokratian toteuttamiseen Euroopan unionissa on täysin taattu ja
- pyritään etsimään unionin kansalaisuudelle ominaisia piirteitä ottaen huomioon, että unionin kansalaisuus ei muodostu pelkästään jäsenvaltioiden kansallisuuksien piirteiden rinnakkainasettelusta (!).

2.7 Komitea katsoo, että perustuslakiosuuden ratifiointiprosessin keskeytyminen tai viivästyminen on erittäin ironista: perustuslain ja erityisesti demokratian toteutumista Euroopan unionissa koskevien VI osaston määräysten puuttuminen korostaa entisestään perustuslain tarvetta. Unionin haasteena onkin tämän perusviestin levittäminen.

2.8 Komitea katsoo, että osallistavaa demokratiaa ja kansalaiskeskustelua koskevien perustuslain määräysten taustalla oleva peruslogiikka on edelleen kokonaisuudessaan pätevä. EU:n toimielinten on siksi noudatettava täysin perustuslakiosuuden logiikkaa ja luotava aito osallistava demokratia.

(!) ETSK:n lausunto SOC/203: Aktiivista kansalaisuutta koskeva toimintasuunnitelma.

2.9 Tarve tehostaa osallistumista on entistäkin kiireellisempi, koska kaikista viime aikojen tapahtumista huolimatta EU:n kansalaiset odottavat siltä paljon. Edellä mainitussa Eurobarometri-tutkimuksessa todettiin, että noin 60 prosenttia EU:n kansalaisista kannattaa unionin sisäisen integraation lisäämistä (monet muut mielipidemittaukset ovat tuottaneet vastaavia tuloksia). Tulokset osoittavat myös, että koska edessä on kiireellisiä haasteita, kuten työttömyyden, köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunta, EU:n kansalaiset halusivat vahvistaa unionin roolia.

2.10 Komitea totesi jo lokakuussa 2004, että perustuslakisopimuksen puutteiden korjaamiseksi ja sen ratifioinnin varmistamiseksi voitaisiin kansalaisyhteiskunnan tuella toteuttaa toimia, jotka pohjautuisivat ehdotettuun institutionaaliseen kehukseen ja kehittää sitä käytännön toimilla. Komitea toteaa erityisesti, että

- osallistavaa demokratiaa koskevista määräyksistä olisi annettava tiedonantoja kuulemismenettelyjen ja ETSK:n roolin määrittelemiseksi
- kansalaisyhteiskuntaa olisi kuultava kansalaisaloiteoikeuden täytäntöönpanomenettelyjä koskevan EU-lainsäädännön sisällöstä. ETSK:lta voitaisiin pyytää valmisteleva lausunto kyseisestä aiheesta.
- osallistavan demokratian periaatetta olisi sovellettava EU:n keskeisiin strategioihin kasvun, työllisyyden ja kestävän kehityksen edistämiseksi.

2.11 Tällä tavoin komitea on pyrkinyt vakuuttamaan EU:n jäsenvaltiot ja toimielimet siitä, että kansalaisyhteiskunta ja sen organisaatiot on ehdottomasti saatava perustuslain hengen yhtä lailla kuin sen kirjaimen taakse.

2.12 Komitea toteaa, että valtion- tai hallitusten päämiesten kesäkuun julkilausumassa suunnittelema ”laaja keskustelu” ei toistaiseksi ole käynnissä. Komitea katsoo, että tällainen laaja keskustelu olisi käynnistettävä niin pian kuin mahdollista. Komitea katsoo myös, että keskustelu vaikuttaa kielteisesti, ellei yleistä mielipidettä saada jollain tavalla vakuutettua Euroopan integraatioprosessin luonteesta ja erityisesti prosessin demokraattisista piirteistä.

2.13 Jäsenvaltioiden valtion- tai hallitusten päämiesten kesäkuussa julistamaa pohdintavaihetta olisi luonnollisesti hyödynnettävä siten, että harkitaan tapoja päästä Ranskan ja Alankomaiden kansanäänestystuloksia seuranneesta poliittisesta ja institutionaalaisesta tilanteesta.

2.14 Komitea kuitenkin katsoo, että pohdintavaihe olisi käytettävä ennen kaikkea yhteisen näkemyksen kehittämiseksi EU:n tulevaisuudesta sekä EU:n ja sen kansalaisten välisestä uudesta yhteiskuntasopimuksesta, ja uudesta yksimielisyydestä, joka loisi kehysten myös kasvun, työllisyyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi välttämättömille poliitikoille. Tässä yhteydessä jäsenvaltioiden olisi ”kotoutettava EU”.

2.15 On erittäin tärkeää osoittaa, että ”osallistava demokratia” ja ”kansalaiskeskustelu” eivät ole tyhjiä iskulauseita vaan keskeisiä periaatteita, joista riippuu sekä Euroopan unionin politiikkojen menestys että EU:n tulevaisuus.

2.16 Siksi on välttämätöntä, että kansalaisyhteiskunta osallistuu jäsenvaltio-, alue- ja paikallistasolla kaikkiin tuleviin keskusteluihin niin laajasti kuin mahdollista. Tavoitteena on kannustaa unionin kansalaisia ilmaisemaan konkreettiset odotuksensa ja, jotta tämä olisi mahdollista, luoda aito kuulemisstrategia ja vuoropuhelu unionin poliitikoista sekä yhteistä tulevaisuutta koskevista kansalaisten näkemyksistä.

2.17 Tässä yhteydessä komitea aikoo tutkia huolellisesti komission D-suunnitelmaa, varsinkin koska komitea on varma siitä, että toistaiseksi keskustelu ei ole todella käynnistynyt ja että menettelytavat, aikataulu ja keinot keskustelun virittämiseksi unioniin liittyvissä maissa sekä unionissa ovat ratkaisevan tärkeitä. ETSK yhtyy varapuheenjohtajan Margot Wallströmin toistamiin näkemyksiin siitä, että viestintä on kaksisuuntainen prosessi ja että ’Euroopan’ on kuunneltava enemmän. Komitea katsoo, että ’kuunteleminen’ ei välttämättä tarkoita ’noudattamista’, vaan pikemmin ’osallistumista’ ja että sen tulisi tarkoittaa ’ymmärtämistä’.

3. Unionista tiedottaminen

3.1 Yleisellä tasolla komitea on suhtautunut myönteisesti esille nousseeseen näkemykseen, että Euroopan unionin olisi luotava itselleen aito viestintästrategia ja että sen olisi tarkistettava ja tehostettava viestintäresurssiaan. Komitea on tyytyväinen Euroopan parlamentin 26. huhtikuuta 2005 antamaan mietintöön Euroopan unionin tiedotus- ja viestintästrategiasta sekä komission 20. heinäkuuta 2005 hyväksymään toimintaohjelmaan unionia koskevan komission tiedottamisen parantamiseksi.

3.2 Komitea on itse hyväksynyt strategisen viestintäsuunnitelman, jonka se tarkistaa säännöllisesti. Lisäksi komitean työvaliokunta hyväksyi joulukuussa 2004 yleisen strategisen lähestymistavan unionista tiedottamisen haasteeseen. Kummassakin yhteydessä komitea on pyrkinyt tehostamaan jäsentensä sekä heidän edustamiensa järjestöjen sillanrakentajan roolia. Komitea sitoutui vuonna 2004 osaltaan niin kutsuttuun ”Wicklow-aloitteeseen” erityisesti esittämällä Amsterdamin epäviralliselle ministerikokoukselle strategisen asiakirjan ”*Bridging the Gap*” siitä, miten kansalaisyhteiskunnan yleensä ja komitean erityisesti tulisi osallistua nykyistä tiiviimmin viestintäprosessiin.

3.3 Komitea on tyytyväinen, että marraskuussa 2004 kokoontunut Eurooppa-neuvosto pyysi komissiota laatimaan unionille johdonmukaisen viestintästrategian. Komitea järjestää tiiviissä yhteistyössä komission kanssa sidosryhmien foorumin viestintähaasteesta, jotta kansalaisyhteiskunnan organisaatiot voivat tarjota näkemyksiään käynnissä olevaan pohdintaproessiin ja jotta komissio voi ottaa ne huomioon laatissaan aiheesta odotettua kuulemisen liittyvää valkoista kirjaa.

3.4 Komitea järjesti vastaavan sidosryhmien foorumin kestävää kehitystä koskevasta politiikasta huhtikuussa 2005 ja on valmis järjestämään samanlaisia kuulemistilaisuuksia tärkeistä poliittisista aiheista ja siten vahvistamaan järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan ääntä ja auttamaan ”Brysseliä” kuuntelemaan paremmin.

3.5 Tässä yhteydessä komitea korostaa keskeistä roolia, jossa se toivoo Euroopan parlamentin jatkossakin toimivan demokraattisen sillanrakennuksen ensimmäisenä ja tärkeimpänä osana. Komitea on valmis toimimaan Euroopan parlamentin kumppanina, kuten se teki valmistelukuntaprosessissa, järjestämällä kuulemisia ja foorumeita oma-aloitteisesti tai niistä aiheista, joista parlamentti haluaa erityisesti kuulla järjestäytyneitä kansalaisyhteiskuntaa.

3.6 Nämä pohdinnat saavat komitean korostamaan kahta perusasiaa. Ensinnäkin, vaikka komitea on tyytyväinen viestintästrategioiden ja -resurssien kasvaneeseen painoarvoon, on muistettava, että viestinnän onnistumisen ratkaisee viestintä taso. Siten viestintä on vain täydentävä järjestelmä eikä tavoite sinänsä. Toiseksi, vaikka komitea on sitoutunut vahvasti kaksiosaiseen tavoitteeseen luoda EU-tason viestintästrategia ja tehostaa unionin viestintäresursseja, EU-tason toimien on katsottava täydentävän jäsenvaltioissa toteutettavia viestintäprosesseja. Siten EU-tason strategia on välttämätön muttei läheskään riittävä.

3.7 Tässä yhteydessä olisi korostettava jäsenvaltiotason sekä alue- ja paikallistason edustus- ja neuvoo-antavien elinten — erityisesti parlamenttien ja talous- ja sosiaalineuvostojen — roolia.

4. Suositukset

Tehdään osallistavasta demokratiasta totta nyt!

4.1 Logiikka ja syyt, jotka saivat komitean äänestämään perustuslakisopimuksen — erityisesti demokratian toteutumista unionissa koskevien määräysten — puolesta niin suurella enemmistöllä pätevät yhä. Komitea uskoo edelleen vakaasti, että paras tapa taata demokratian toteutuminen unionissa on kirjata kyseiset määräykset perustuslailliseen sopimukseen. Nykyinen epävarmuuden aika ei kuitenkaan saisi olla esteenä sille, että kaikki Euroopan unionin toimijat ryhtyvät toimiin osallistavan demokratian toteuttamiseksi nyt. Kaikkien unionin toimielinten olisi siksi pohdittava aktiivisesti miten ne voivat

— antaa kansalaisille ja edustusjärjestöille mahdollisuuden välittää ja vaihtaa julkisesti näkemyksiään kaikilla unionin toimialoilla

— ylläpitää avointa ja säännöllistä vuoropuhelua edustusjärjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan kanssa

— toteuttaa laajoja kuulemisia asianosaisten osapuolten kanssa sen varmistamiseksi, että unionin toimet ovat johdonmukaisia ja avoimia.

Komission olisi myös harkittava perustuslakisopimuksen I-47 artiklan 4 kohdan määräysten ennakoimista kuulemalla kansalaisyhteiskuntaa kansalaisaloiteoikeuden täytäntöönpanomenettelyjä koskevasta EU:n lainsäädännöstä (ETSK:ta voitaisiin pyytää antamaan aiheesta valmistelevala lausunto).

4.2 Omalta osaltaan ETSK toistaa halunsa toimia määrätietoisesti tärkeässä, joskin täydentävässä, roolissa kansalaiskeskustelun kehittäjänä sekä perinteisten kuulemismenettelyjen lisäksi myös sillanrakentajana EU:n ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan välillä. Komitea kiinnittää tässä yhteydessä huomiota tarpeeseen löytää uusia vuorovaikutusmuotoja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan kanssa. Komitea on valmis, halukas ja kykenevä toimimaan kumppanina kaikissa toimitissa, joilla pyritään tehostamaan kansalaiskeskustelua.

Yleisön kiinnostuksen herättäminen ja Lissabonin strategian toteuttaminen

4.3 Euroopan taloudellinen tilanne on olennainen tekijä, kun ajatellaan yleisön suhtautumisesta Euroopan integraatioon. ETSK vahvistaa tukensa Lissabonin strategialle mutta vaatii, että unionin ja sen jäsenvaltioiden on näytettävä, että ne toteuttavat sitoumuksensa myös käytännössä. Komitea on vakuuttunut, että Lissabonin strategia on paras keino taata hyvinvointi unionissa niin taloutta, yhteiskuntaa, kulttuuria kuin ympäristöäkin ajatellen. Strategialla ei kuitenkaan ole onnistunut vangitsemaan yleisön kiinnostusta, kuten vuoden 1992 kampanjalla yhtenäismarkkinoiden luomiseksi onnistuttiin. Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä tähän liittyvä vastuunsa ja kannettava se. Strategiaa on konkretisoitava ja sen tavoitteita (jollei otsikkoa) on tuotava julki sisäpoliittisessa keskustelussa. Kansalaisyhteiskunta ja sen organisaatiot on otettava mukaan keskusteluun.

4.4 ETSK jatkaa osaltaan työskentelyä 22.–23. maaliskuuta kokoontuneen Eurooppa-neuvoston toimeksiannon toteuttamiseksi ja pyrkii ”perustamaan jäsenvaltioiden talous- ja sosiaalikomiteoiden ja muiden kumppanijärjestöjen kanssa kansalaisyhteiskunnan aloitteita varten vuorovaikutteisen verkoston, jonka tarkoituksena on edistää strategian täytäntöönpanoa”. (Neuvoston asiakirja 7619/1/05/ rev. 1 neuvosto, 9 kohta)

EU:n ja sen kansalaisten lähentäminen — viestinnän tehostaminen

4.5 Komitea on jatkuvasti korostanut tarvetta tehostaa Euroopan unionin ja sen kansalaisten, joita se väittää palvelevansa, kommunikaatiota. Komitea tunnustaa, että viime aikoina EU:n tasolla on tehty paljon työtä sekä toimielimissä että unionissa yhteisesti. Lukuisista esimerkeistä mainittakoon kaksi tuoretta: Euroopan parlamentin Internet-sivuston sekä komission *Europe*

Direct -palvelun uudelleenjärjestely. Komitea kannattaa toimielinten välistä tiivistä yhteistyötä viestinnän alalla. Komitea panee merkille komission D-suunnitelman ja aikeen laatia lähitulevaisuudessa valkoinen kirja. Komitea on täysin sitoutunut toimimaan tukiroolissa silloin, kun se voi lähentää EU:ta kansalaiseen, kuten 7.–8. marraskuuta aiheesta pidettävä sidosryhmien foorumi osoittaa.

4.6 Komitea kuitenkin uskoo, että viestinnän onnistumisen ratkaisee viestin laatu. Komitea viittaa omiin Lissabonin strategiaa koskeviin näkemyksiinsä ja katsoo, että EU:n toimielinten ja ennen kaikkea jäsenvaltioiden on pohdittava tarkemmin miten ne tiedottavat EU:sta. On jo puhuttu paljon syytelyn lopettamisesta, mutta on selvää, että EU:ta pidetään liiankin usein negatiivisena tai defensiivisenä ja ettei ole tehty tarpeeksi integraatioprosessin positiivisista näkökohdista tiedottamiseksi.

4.7 Koordinoinnin tehostamisen yhteydessä komitea kehottaa käynnistämään uudelleen niin kutsutun ”Wicklow-aloitteen” (Eurooppa-asioiden ministerien epäviralliset kokoukset), mutta siten että sille annetaan pysyväksi erityistehtäväksi tutkia tapoja, joilla EU:sta voidaan tiedottaa entistä paremmin, ja että jäsenvaltioille tarjotaan epävirallinen tilaisuus arvioida yleistä mielipidettä ja vaihtaa parhaita käytäntöjä. Toimielinten välisellä tasolla komitea kehottaa kutsumaan toimielinten välisen ryhmän koolle nykyistä säännöllisemmin ja useammin keskustelemaan viestintäasioista. Tällaiset mekanismit ovat erityisen tärkeitä, koska tekninen kehitys on nopeaa (esimerkiksi matkapuhelimet, laajakaista) ja uusia viestintätekniikoita kehitetään nopeasti.

4.8 Komitea korostaa katsovansa, että viestintäkysymysten pohdinnan on oltava jatkuvaa eikä liittyä vain tiettyjä aiheita koskeviin kampanjoihin.

Ensisijaisen vastuun määrittäminen

4.9 EU:n toimielinten on torjuttava vääriä, joskin hyvää tarkoittava näkemys, että ”katkennut yhteys” voidaan korjata keskitetysti ”Brysselistä”. Todellisuudessa EU:n toimielinten toiminta viestinnän alalla voi olla vain täydentävää. Päävastuu on muualla. Euroopan parlamentin vaalien sekä Ranskan ja Alankomaiden perustuslakisopimuksesta järjestämien kansanäänestysten tulokset osoittavat selvästi, että monet EU:n kansa-

laiset suhtautuvat unioniin epäilevästi. Tämä koskee ennen kaikkea EU:n lainsäädännön vaikutuksia heidän elin- ja työoloihinsa. On jäsenvaltioiden tehtävä selittää kansalaisilleen EU:n ja erityisen EU:n lainsäädännön tarpeellisuus ja tiedotettava sen vaikutuksista kuhunkin vastaavaan jäsenvaltion alaan.

4.10 Julkinen mielipide, kansalaisyhteiskunta mukaan luetuna, vakuuttuu EU:n legitimiudesta ja yhteisestä tulevaisuudesta vain, jos unioni on uskottava ja luotettava, säätää lakeja avoimesti sekä noudattaa käytännössä oikeusvaltioperiaatetta. Jäsenvaltioiden on ensisijaisesti valvottava kyseisten seikkojen toteutumista. Jäsenvaltioiden on toimittava aidosti oman unioninsa osina ja pidätyttävä ”me–he”-ajattelusta sekä siihen liittyen jatkuvasta ristiriitaisesta esiintymisestä.

4.11 Kuten *Irish National Forum on Europe* osoitti, kansalaisjärjestöt voivat joskus antaa ratkaisevan panoksen. On erittäin tärkeää tehostaa viestintää asianmukaisella tasolla (paikallinen, ammatillinen jne.) sekä kertoa EU:n politiikan tai lainsäädäntöprosessin onnistumisista kyseisellä tasolla asianmukaisin ja ymmärrettävin termein. Kansalaisyhteiskunnan organisaatiot ovat omiaan toimimaan tässä tehtävässä. ETSK onkin päättänyt auttaa ja kannustaa jäsenvaltioiden kansalaisyhteiskunnan organisaatioita tässä tehtävässä erityisesti jäsentensä siltarakentajan roolia hyödyntämällä. Jos Eurooppa-hankkeesta ja EU:n politiikoista todellakin käynnistetään laaja keskustelu, se on aloitettava jäsenvaltioiden kansalaisyhteiskunnan perustasoilla. Euroopan laajuinen foorumi on järkevä vain, jos se mahdollistaa kyseisten näkemysten käsittelyn ja palautteen antamisen niistä kaikilla tavoilla. Tarpeellisinta ei ole niinkään ylhäältä alas tai alhaalta ylös vaan alhaalta alas suuntautuva lähestymistapa.

4.12 Lausunnossa on tarkoituksella vältetty keskustelua perustuslakisopimuksen tulevaisuudesta sekä Euroopan unionille avoimista vaihtoehtoista. Pysyvä paluu Nizzan sopimusta edeltäneeseen tilanteeseen ei selvästikään ole mahdollista, mutta ehkä valtion- tai hallitusten päämiesten suunnittelema laaja keskustelu auttaa löytämään parhaan tien eteenpäin. Komitea pitää kuitenkin jossain määrin hälyttävänä, että useimmissa jäsenvaltioissa tätä laajaa keskustelua ei käydä. Jollei keskustelu käynnisty, on vaikea nähdä, miten aitoa edistystä voidaan saavuttaa.

Bryssel 26. lokakuuta 2005

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Anne-Marie SIGMUND